

Reisverslag van onze (werk)vakantie in Cuba

Sinds april 2009 is Gabrielle is Landbouwraad op de [Nederlandse ambassade in Mexico](#) en als gevolg daarvan ook in Cuba. Wanneer dat land tot je werkgebied hoort en je wilt er iets doen / opzetten dan zal je er zelf ook een aantal keren heen moeten. Zij heeft hierbij als voordeel dat Bart, die tot juli 2009 op de ambassade in Mexico had gewerkt, nu op de ambassade in Havana werkt. Hierdoor heeft ze al een paar maanden mogen samenwerken met Bart en dat is handig want hij is haar belangrijkste gesprekspartner op de [Nederlandse ambassade in Havana](#).

Als gevolg van dit alles ging Gabrielle van 29 november tot en met 6 december 2009 een week op werkbezoek naar Cuba, en Jacob ging als toerist mee. Tijdens deze week hebben Bart & Sonia ons enorm verwend en hebben wij een beetje een beeld gekregen van het bijzondere land dat Cuba is.

Hieronder volgt een uitgebreid reisverslag van deze vakantie.

Inhoud

Zondag 29 november 2009	2
De heenreis, van Mexico Stad naar Havana (Cuba)	
Maandag 30 november 2009	3
Vergaderen en Havana verkennen	
Dinsdag 1 december 2009	5
Nog een dag vergaderen en Havana verkennen	
Woensdag 2 december 2009	7
Nog een dag vergaderen en Havana verkennen	
Donderdag 3 december 2009	8
Naar een UBPC en een mislukte treinreis	
Vrijdag 4 december 2009	10
Een (te) lange dag naar het platteland van Cuba	
Zaterdag 5 december 2009	11
Met de auto van Havana naar Viñales	
Zondag 6 december 2009	14
Via een alternatieve route van Viñales terug naar Havana	
Conclusies / tips	15
Geld / pinnen	
Eten en slapen	
Cubaanse live muziek	
Bedelen	
(Openbaar) vervoer	
De attracties	
Het weer	
Websites	
Algemene indruk	

Zondag 29 november 2009

De heenreis, van Mexico Stad naar Havana (Cuba)

Vanuit Mexico Stad vliegt [Mexicana](#) dagelijks heen en weer naar Havana en dat is best handig. Onze vlucht van Mexico Stad (waar wij op dit moment wonen) naar Havana vertrekt om 13.15 uur waardoor wij rond 10.30 uur met een taxi richting het vliegveld vertrekken. Het is zondagochtend dus verwachten we dat we binnen een half uur op het vliegveld zullen zijn, en dat lukt.

Helaas vertrekken we met drie kwartier vertraging, maar toch landen we zoals gepland rond 17.00 uur lokale tijd op het vliegveld van Havana. Vanuit het vliegtuig is het ons opgevallen dat het lijkt alsof er best veel landbouwgrond braak ligt. Later horen we van Bart dat als gevolg van allerlei soorten mismanagement dit inderdaad zo is.

Op het vliegveld verlopen alle procedures redelijk soepel. Alleen bij de douane hebben we een klein probleempje, we hadden een soort aankomstformuliertje moeten invullen en wij hebben van de Mexicanen alleen een gezondheidsformuliertje gekregen. Uiteindelijk is het geen probleem en vult de mevrouw achter de balie het formuliertje voor ons in waarna wij alleen onze handtekening hoeven te zetten.

Hierna moet onze handbagage door een scanner. Dit is nog wel even spannend want we hebben, zoals altijd, onze gps bij ons. Op internet hebben we verhalen gelezen dat je die niet mee zou mogen nemen, maar op de website van de [Cubaanse ambassade in Nederland](#) staat daar niets over. Om de gps in de scanner niet te veel te laten opvallen hebben wij hem in hetzelfde tasje gedaan als ons fototoestel. Of dit geholpen heeft weten we niet maar we mogen gewoon doorlopen, en dat is het belangrijkste.

Vervolgens halen we onze bagage op en iets verder op staan Bart, Gabrielle's counterpart in Havana, en Sonia, zijn vrouw, ons op te wachten. Zij brengen ons naar het [Meliá Habana Hotel](#). Dit is echt een enorm groot hotel met meerdere restaurants, twee grote tropische zwembaden etc. Het is een heel behoorlijk op westerse toeristen georiënteerd hotel.

Het inchecken in het hotel gaat een beetje stroef omdat de reservering niet te vinden is, later blijkt dat de reservering op morgen, een dag te laat dus, staat. Uiteindelijk is het allemaal geen probleem en mogen wij naar onze kamer.

Als we daar naar binnen gaan hebben we een iets lastiger probleem. Als we ons kaartje in het bakje steken waarmee de elektriciteit op onze kamer aan zou moeten gaan, gebeurt er niets. Wat we ook doen het licht gaat niet aan en het is inmiddels echt wel donker. Gelukkig loopt er over de gang een mannetje dat ons graag helpt. Na wat prutsen hebben we licht. Echter, zodra hij de deur dicht doet gaat het licht weer uit. Dus mag hij nog een poosje prutsen met als resultaat dat we de komende dagen ons kaartje niet in het bakje hoeven te steken om stroom te hebben, we hebben nu altijd stroom.

Tijdens het opruimen van de bagage ontdekt Gabrielle dat er iemand in haar koffer is geweest, haar toilettas is uit de plastic zak waar ze hem altijd in doet. We hebben geen idee of dit illegaal in Mexico of door de douane in Cuba is gedaan. Gelukkig mist ze niets. Helaas was haar koffer afgelopen week toen ze voor haar werk naar Monterrey, in Mexico, moest ook al open gemaakt en toen heeft iemand haar fototoestel er uit gehaald. Het lijkt er dus op dat het na jaren van relaxed reizen tijd wordt om slotjes of iets dergelijks voor op onze koffers te kopen.

Jacob trekt nog snel even een wat luchtigere broek aan waarna we weer naar beneden gaan. Daar zitten Bart & Sonia op ons te wachten en zij nemen ons mee naar het centrum van Havana.

Ondanks dat het al donker is en men om elektriciteit te sparen vrijwel alle straatverlichting heeft uitgedaan, maakt het centrum van Havana een geweldige indruk op ons. Dit is echt leuk ! Bart & Sonia nemen ons mee naar een fantastisch plein (Plaza Vieja) / café (Taberna de la Muralla) met niet alleen prima bier en mojito's maar ook van die erg gezellige Cubaanse live muziek. Hier praten we uitgebreid met Bart & Sonia over hun leven in Havana, en dat heeft naast heel veel leuke kanten, zoals dit soort cafés ook wel wat mindere kanten.

Zo is verse groente en/of fruit lastig te krijgen. Zo lastig zelfs dat ze een deel van hun tuin hebben omgezet naar groentetuin, en dat niet omdat ze tuinieren zo leuk vinden. De benodigde zaden zijn in Cuba trouwens, bijna, niet te krijgen. Daarom hebben ze tijdens hun laatste bezoek aan Mexico een voorraadje ingeslagen.

Toch is het niet allemaal slecht geregeld, want er is bijvoorbeeld wel internet en het verkeer is in Havana lekker rustig, hoe zou dat nu komen, en voor mensen die Mexico Stad gewend zijn is dat een hele verademing.

Nadat we hier een poosje heerlijk hebben gezeten gaan we terug naar ons hotel om daar met zijn vieren te eten. Niet dat het daar gezelliger is, maar volgens Bart & Sonia, en zij kunnen het weten, is het eten in ons hotel gewoon beter. Dit is waarschijnlijk een gevolg van het feit dat ons hotel een echt buitenlanders hotel is en dus harde valuta binnenbrengt. Hierdoor heeft het waarschijnlijk makkelijker toegang tot moeilijk verkrijgbare ingrediënten en zonder fatsoenlijke ingrediënten is lekker koken natuurlijk erg lastig.

Terug op onze hotelkamer genieten we nog even van het geweldige uitzicht op zee dat we daar hebben waarna we rond 22.30 uur naar bed gaan. Door alle verhalen van Bart & Sonia en door de dingen die we tot nu toe gezien hebben zijn we erg onder de indruk van Cuba. Aan de ene kant is het een heel mooi land, maar aan de andere kant zijn er ook enorme problemen die het dagelijks leven behoorlijk lastig maken.

Maandag 30 november 2009

Vergaderen en Havana verkennen

Gabrielle heeft vandaag om even na 9.00 uur haar eerste afspraak op de Nederlandse ambassade in Havana en wordt daarvoor door Bart opgehaald. Zij is goed op tijd opgestaan en als zij vertrekt zit Jacob nog aan het ontbijt. Op het ontbijtbuffet valt trouwens weinig aan te merken, er is voor iedereen wel iets te vinden en er is zelfs live muziek.

Terwijl Gabrielle op de ambassade zit, koopt Jacob bij de receptie van het hotel ons eerste Cubaanse geld (CUC's). Voor de 20 euro die we nog hadden liggen krijgen we ruim 26 CUC's. Dit is trouwens één van de twee geldsoorten in Cuba. CUC's zijn bedoeld voor toeristen etc. Cubanen zelf betalen met pesos die een verhouding van 1:24 met CUC's hebben. Hierdoor zijn veel dingen voor Cubanen veel goedkoper dan voor buitenlanders, maar zijn andere dingen, zoals ons bier van gisteravond, voor Cubanen vrijwel onbetaalbaar. In cafés zoals het café waar wij gisteren zaten zie je dus eigenlijk alleen maar buitenlanders en dat is best raar.

Een gevolg van deze twee geldsoorten is ook dat buitenlanders niets kunnen kopen in winkels waar Cubanen naar toe gaan. En dat is natuurlijk precies de bedoeling is.

Om iets voor 11.00 uur belt Bart met Jacob. Het idee was om 's middags met z'n allen naar enkele groente- en vleesmarkten te gaan om zo een beeld te krijgen van het eindresultaat van de voedselketen in Cuba. Echter, volgens de laatste informatie zijn deze markten op maandag gesloten. Dus heeft Gabrielle nu ruimte voor een extra overlegje en heeft Jacob ook voor de

middag een geheel zelf in te vullen programma.

Ons hotel, dat ± 10 kilometer buiten het centrum ligt, biedt gratis busvervoer van en naar het centrum aan en Jacob besluit dit maar eens te proberen. De eerst volgende bus vertrekt om 11.30 uur en een dikke twintig minuten later loopt Jacob in het centrum van Havana.

Hij loopt een beetje op de gok wat straten in en hierbij komt hij zowel door mooi gerestaureerde straten met erg mooie gebouwen als door straten waar de afgelopen 20 jaar niets aan onderhoud is gedaan met huizen waar een Nederlandse kraker nog niet in wil wonen.

Al snel komt hij een vrouwtje met een dikke sigaar tegen die zegt dat hij een foto van haar moet maken. Als hij dit doet hoeft ze tot zijn verbazing het resultaat niet te zien, maar wil ze geld. Ja, dat gaat dus niet door en Jacob loopt, zonder problemen en zonder uitgeschilden te worden, verder. De rest van de dag komt Jacob nog een stuk of tien mensen tegen die op de foto willen, helaas voor hen, Jacob heeft zijn lesje inmiddels geleerd. Wel ziet hij anderen die zo'n foto maken. De meesten willen ook niet betalen en lopen na een kort gesprekje verder. Dit geeft niet één keer iets van woorden of andere problemen, dat is dan wel weer prettig.

Wat verder opvalt is dat je hier vergeleken met centra in ander grote steden weinig winkels, restaurantjes etc. hebt. En wanneer dan je in zo'n winkeltje voor de Cubanen komt springen de tranen je bijna in de ogen. Deze winkels doen erg denken aan wat we in 1992 in [Hongarije](#) hebben gezien. Winkels met meer personeel dan producten en vooral half lege schappen. Ook een klein marktje waar hij langskomt, biedt dezelfde trieste aanblik.

Terug op de straat komt er een stroom westerse toeristen langs die niets te kort komen en zich vergapen aan de mooi gerestaureerde gebouwen en genieten van de live muziek die je hier overal hoort. Havana is een erg mooie stad, alles wat hier gerestaureerd is ziet er echt perfect uit en er zijn hier behoorlijk wat hotels en restaurants waar je gewoon naar binnen wilt. Niet om te eten of te slapen, maar vooral om te kijken ! Jammer alleen dat de bewoners er zelf waarschijnlijk niet zo veel van kunnen genieten.

Wat verder ontbreekt zijn geldautomaten. Jacob ziet er wel enkelen en probeert ze allemaal, maar zowel zijn bankpas als zijn creditcard geven geen geld. Hij ziet ook een wisselkantoor en daar staat, net als voor de telefoonwinkel, een behoorlijke rij. Maar dat komt ook omdat ze in de winkel niet meer mensen toelaten dan er geholpen kunnen worden. De wachtrij begint dus niet bij de toonbank, maar bij de deur.

Omdat hij heeft afgesproken om rond 18.00 uur terug te zijn in het hotel en, zoals later blijkt, niet goed naar de tijden van de gratis bus heeft gekeken, wil hij met een taxi terug naar het hotel. Hij heeft nog iets van 15 CUC en wil ook nog wat eten. Om er voor te zorgen dat hij genoeg geld voor de taxi overhoudt, wil hij ergens een broodje ham kopen. Helaas, dat staat wel op de kaart, maar is op. Uiteindelijk ziet hij een terrasje waar ze ook wat goedkope dingen verkopen en daar eet hij voor iets meer dan 6 CUC een soepje en een broodje. Allebei van redelijke kwaliteit.

Nu ziet hij ook een taxistandplaats en gaat hij maar eens vragen wat een taxi naar het hotel kost, dat is dus 10 CUC. Maar wanneer hij zegt dat hij (nog) niet wil, blijkt hij ook voor 9 CUC mee te mogen. Als hij vervolgens 7 CUC zegt, want dat is wat hij nog heeft, laten ze hem gaan. Oeps, dat wordt nog interessant.

Tja, wat nu te doen, het is inmiddels 15.00 uur en behoorlijk warm. Nog een poosje door de stad dwalen is wel aardig, maar zonder geld voor een lekker colaatje of zo, niet heel aantrekkelijk. Dus gaat Jacob maar eens kijken of hij er achter kan komen hoe de openbare bus hier werkt en of hij met de bus in de buurt van het hotel kan komen. Dit lukt niet, hij ziet nergens iets van informatie over bussen, maar hij ontdekt wel waar de veerpont naar de overkant van de haven vertrekt.

Hierna loopt hij terug richting de taxistandplaats in de hoop dat het hem toch lukt om voor 7 CUC bij het hotel te komen. Onderweg wordt hij aangesproken door enkele taxichauffeurs. Nee, 7 CUC is echt te weinig. Maar zegt Jacob, ik heb echt niet meer, hier kijk maar in mijn portemonnaie, en dan is er toch eentje die hem mee wil nemen. Achteraf begrijpt hij ook wel waarom, buiten de taxi die we in Indonesië een keer hebben moeten aanduwen en waarbij je tussen je voeten door de weg zag, is dit de meest verstelen taxi waarin hij ooit heeft gezeten.

Voordat hij de parkeerplaats af is, gebeurt er nog iets geinigs. Zijn taxi rijdt achteruit tegen een andere taxi die er nog net even achterlangs probeerde te glippen. Deze andere taxichauffeur stapt uit, hij trekt wat aan zijn spatbord en zegt dat het geen probleem is. Toch handig als iedereen in oude, gedeukte, auto's rijdt, die waarschijnlijk niet eens van henzelf zijn.

Tegen 16.00 uur is Jacob terug in het hotel, Gabrielle is dan ook al klaar met haar afspraken en ligt op dat moment naast het zwembad. Jacob heeft dit niet door en blijft op onze hotelkamer waardoor het nog bijna anderhalf uur duurt voordat we elkaar zien. Als het zover is wisselen we onze ervaringen van vandaag uit en besluiten we met de gratis bus naar het centrum te gaan om wat te eten. Gabrielle heeft via via wat geld geregeld zodat we dit kunnen betalen. Verder heeft ze iets beter op de dienstregeling van de gratis bus gekeken en er gaan dus niet drie, zoals Jacob dacht, maar zes bussen per dag.

In het centrum lopen we eerst nog een stukje en uiteindelijk komen we terecht in zo'n wat groter volledig gerestaureerd restaurant met een live bandje. Daar eten we het aanbevolen menu waarvoor we in het totaal 44 CUC betalen.

Intussen blijken we ook onze Lonely Planet vergeten te zijn. Dat is best lastig want de laatste bus, die van 21.30 uur, vertrekt van een andere plek dan waar we uitgestapt zijn, en wij weten niet precies waar dat is. Daarom besluiten we eerst maar terug te lopen naar de plek waar we uitgestapt zijn en het daar te vragen. We snappen het verhaal niet helemaal, maar lopen vooral verder in de aangewezen richting.

Als we het daar nog een keer vragen, blijken we een bewaker tegengekomen te zijn die oefent voor gids, goed Engels spreekt en graag zijn Duits oefent. Deze man legt uit dat we bij het fort aan de overkant van de haven moeten zijn.

Oeps dat halen we dus niet meer voor 21.30 uur. We besluiten we nu maar een taxi nemen. Echter, wanneer we weglopen vraagt de bewaker om een fooi. Dit soort taferelen hebben we inmiddels meer gezien, het is niet hinderlijk of vervelend, maar wel opvallend. Omdat hij zich zo heeft uitgesloofd geven we hem wat en gaan we op zoek naar een taxi.

Als we er eentje aanhouden wil hij de bekende 10 CUC hebben, maar Jacob zegt 8 CUC, hij heeft vanmiddag tenslotte wat geleerd, en zo worden we voor 8 CUC naar ons hotel gebracht. Daar drinken we in de lobby onder het genot van het tigste bandje nog even van een drankje, waarna we naar bed gaan. Het was een indrukwekkende dag.

Dinsdag 1 december 2009

Nog een dag vergaderen en Havana verkennen

Gabrielle wordt vandaag om 7.45 uur opgehaald voor haar eerste afspraak. Jacob besluit tegen die tijd ook maar eens op te staan. Na het ontbijt typt hij ons reisverslag van gisteren en om even na 10.00 uur heeft hij nog drie uur voor hij wordt opgehaald. We gaan dan enkele markten bekijken iets wat eerder gepland was voor gisterenmiddag maar toen niet door kon gaan. Dus gaat hij naar buiten om een rondje in de omgeving van ons hotel te lopen.

En eigenlijk is dit best geinig. Zo ziet hij hier vooral netjes onderhouden huizen en maar een enkel verwaarloosd pand. Verder zijn hier ook enkele winkeltjes waar bijna niets te koop is, staat er een aardige kerk en ziet hij een parkje met een aantal enorme bomen. Vervolgens loopt hij nog even naar het "strand" om een paar gieren te fotograferen. Die zitten hier namelijk genoeg. Terwijl Jacob het te warm vindt om lang in de zon te lopen, liggen hier toch een paar mensen in de volle zon te bakken.

Terug in het hotel gaat hij eerst even naar onze kamer en daarna terug naar de lobby waar een paar minuten later Bart en Gabrielle ook aankomen. Het blijkt dat Sonia er ook is, maar zij en Jacob hebben elkaar niet gezien.

Met zijn vieren gaan we naar de markt waar Sonia inmiddels vaste klant is. Het blijkt dat er vandaag redelijk wat keuze is zowel in soorten als in hoeveelheid groenten en fruit. Het schijnt dat er een paar weken geleden nog niet de helft lag. Kennelijk komt het goede seizoen er aan. Hierna gaan we even wat drinken bij Bart & Sonia thuis. Zij hebben in hun tuin een aantal fruitbomen staan waaronder een [guanabanaboom](#). Van deze guanabana's (zuurzaken in het Nederlands) zijn er een paar rijp en omdat wij dit nog nooit gezien, laat staan geproefd, hebben, krijgen we een stukje. Guanabana's zijn (erg) lekker, zeker voor mensen die van zoet houden.

Even later gaan we op stap onder leiding van een bewaker van Bart & Sonia. Deze man, die ook tuinman is, heeft een (hoge) landbouwopleiding gehad en was voordat hij bewaker werd onder andere een soort landbouwvoorlichter. We gaan een zogenaamde [stadstuin](#) bekijken, als dit lukt tenminste.

[Stadstuinen](#) zijn tuinderijen met groenten van ongeveer 0,5 tot 1,0 hectare die een eigen winkeltje hebben en waar iedereen, maar vooral mensen uit de buurt, vooral bladgroenten kan kopen. Deze tuinwinkeltjes zijn in principe alleen 's morgens open en de tuin zelf willen bekijken is een beetje raar.

Maar het lukt, bij de tweede mogen we naar binnen en een beetje rondkijken. Ondertussen geeft de bewaker van Bart & Sonia uitleg. Zo blijkt dat men veel gebruik maakt van buitenlands zaad en dat dit zaad centraal door de overheid wordt ingekocht. Vervolgens mogen de tuindirecteuren zelf kiezen hoeveel en welk soort zaad ze willen hebben.

Verder vertelt de mevrouw van de tuin dat het er allemaal niet zo netjes uitziet omdat ze niet genoeg personeel kan krijgen. Uiteraard snappen we nog maar een heel klein beetje van het systeem hier in Cuba, maar geen personeel krijgen vinden we wel heel raar, overal zie je mensen die min of meer niets te doen lijken te hebben.

Na deze twee zeer geslaagde bezoeken gaan we terug naar het hotel waar we met z'n vieren wat eten. Tegen vier uur gaan Bart & Sonia naar huis en wij even naar onze hotelkamer. Daar laten we onze spullen achter waarna we naar een wat grotere supermarkt vlak bij ons hotel lopen. Daar zien we dezelfde taferelen als we de afgelopen dagen meer gezien hebben, half lege schappen en koelvakken. Hier zien we ook wat geïmporteerde producten zoals augurken en gecondenseerde melk. Wat ons echter vooral opvalt is de prijs, 14 euro voor een pot augurken is echt heel duur, ook als dat een grote pot is. Gelukkig zijn lokale producten wat goedkoper en dus beperken wij ons tot een lokaal watertje en colaatje.

Terug in ons hotel lezen we wat, typen we wat en om even na 19.30 uur gaan we eten in het Oosterse restaurant van ons hotel. Helaas zijn de loempiaatjes die op de menukaart staan op, maar de rest van het eten is prima. Hierna kijken we op onze kamer nog een filmpje vanaf onze laptop waarna we gaan slapen, benieuwd wat we morgen weer meemaken.

Woensdag 2 december 2009

Nog een dag vergaderen en Havana verkennen

Het begin van de ochtend ziet er vandaag ongeveer hetzelfde uit als gisteren. Gabrielle staat als eerste op en terwijl Jacob onder de douche staat, vertrekt zij richting haar eerste afspraak. Na het ontbijt neemt Jacob om 9.30 uur de eerste gratis bus van ons hotel richting het centrum van Havana.

Bij het eindpunt van de bus loopt hij richting de veerboot die hij eergisteren had gezien. Hij heeft een beetje pech, de veerboot vertrekt net als hij aankomt. Maar eerst moet hij nog even zijn rugzak open doen voor een controle op, tja dat is niet helemaal duidelijk, en vervolgens mag hij als eerste in de rij gaan staan voor de veerboot richting Casa Blanca.

Hij moet ongeveer een half uur wachten voordat hij de veerboot op mag. Nu moet hij ook betalen, er lijken geen kaartje of zo te zijn, dus geeft hij maar de 1 CUC die de veerboot volgens de Lonely Planet zou kosten. De man die het geld vraagt doet niet eens iets van moeite om aan te geven wat het kost, maar 1 CUC lijkt voldoende, Jacob mag doorlopen.

De veerboot is van het type "hard aan vervanging toe" en heeft alleen staanplaatsen. De overtocht duurt ongeveer vijf minuten waarna Jacob aan de overkant van de haven staat.

Nu moet hij even zoeken, hij vindt de weg omhoog waarbij hij onder andere langs een groot Christus beeld komt. Vanaf deze kant van de haven heb je een mooi uitzicht over het centrum van Havana, en dat was een belangrijke reden voor Jacob om naar deze kant van de haven te gaan. Hij gaat echter niet helemaal naar het Christus beeld, voor de laatste 20 meter moet je 1 CUC betalen en dat vindt hij het niet waard. Aan de overkant van de weg heb je namelijk vrijwel hetzelfde uitzicht. Daar staat trouwens ook het Museo del Casa de Che (of zo iets). Maar daar gaat Jacob ook niet in want dat kost 4 CUC en betalen om vervolgens allerlei Cubaanse propaganda te mogen lezen, daar heeft hij geen zin in.

Hij loopt verder en komt langs iets wat een kazerne zou kunnen zijn en in ieder geval militair terrein is. Na nog een stukje door de volle zon over het asfalt gelopen te hebben komt hij bij de ingang van het grootste van de twee forten aan noordkant van de haven, [Fortaleza de San Carlos de la Cabaña](#), of in het kort, Fortalez de la Cabaña, hier gaat hij naar binnen. Ondanks dat hij een bordje ziet dat aangeeft dat je ergens een kaartje zou moeten kopen, ziet hij niet echt waar dit zou moeten gebeuren en er wordt hem ook nergens om een kaartje of zo gevraagd. Dus wat hem betreft is deze attractie gratis.

Het fort is vooral groot waardoor hij er ongeveer een uur rond rondloopt. Er is buiten wat dikke muren en kanonnen niet zo veel te zien, al zijn er wel enkele bijzonderheden. Zo liggen hier wat brokstukken van een [Amerikaans spionage vliegtuig](#) dat de Cubanen in 1962 hebben neergeschoten, is er een museum over Che Guevara, Museo de Comandancia del Che, met de te verwachten propaganda. Er is ook een ander museum met gedeeltelijk dezelfde propaganda en wat speren en een grote slinger waarmee men ooit stenen tegen en over forten gooide. Verder is er nog de Galería de Minas, wat vooral enkele tekeningen heeft van welke schachten een mijn kan hebben. Maar de uitsmijter is natuurlijk de tunnel waar je door kunt lopen, aan de ene kant erin en aan de andere kant eruit. Tenminste, als het meisje, dat buiten gezellig zit te kletsen, doorheeft dat er iemand naar binnen is gegaan en het licht even aandoet. Voor de rest ziet Jacob ook nog een restaurantje, opvallend weinig toeristen en is men nog bezig om de laatste stukken van het fort te restaureren.

Om even na 12.30 uur heeft Jacob het wel gezien en begint hij trek te krijgen. Het liefst wil hij in het centrum van Havana lunchen maar hij heeft geen zin om terug te lopen naar de veerboot. Dus

loopt hij verder richting het andere fort, [Castillo de los Tres Santos Reyes Magnos del Morro](#), waar ook de vuurtoren staat. Ondertussen komt er een illegale taxi, een Lada zonder taxibordje, langs en die wil hem voor 5 CUC wel naar de overkant van de haven brengen, maar Jacob wil niet meer dan 2 CUC betalen. Dus loopt hij verder.

Bij het andere fort staan zowaar wat kraampjes met souvenirs etc. Jacob loopt hier wat rond en vindt de ingang naar het fort die men redelijk goed verstopt heeft. Daar moet hij echter betalen, 5 CUC voor het fort en 2 CUC extra als hij ook de vuurtoren wil bekijken. Inmiddels heeft hij echter wel genoeg uitzichten op het centrum gezien, dus draait hij lekker om.

Dit ziet onze illegale taxichauffeur ook en uiteindelijk mag hij Jacob voor 3 CUC, waarschijnlijk 2,5 CUC te veel, naar de overkant brengen.

Daar stapt Jacob uit waarna hij voor de zoveelste keer deze vakantie Habana Vieja (oud Havana) inloopt. Op een terrasje aan het plein bij de [kathedraal](#) eet hij wat waarna hij richting het [Capitolio Nacional](#) loopt, hierbij komt hij onder andere langs het erg mooi [Museo Nacional de Bellas Artes](#). Een bezoekje aan het Capitolio is onverwacht leuk. Niet omdat je er in mag, dat lijkt niet te mogen, maar wel omdat er in de omgeving van alles te zien is, zoals het enorme [Centro Gallego](#), en je bovenop de trappen een aardig uitzicht op de omgeving hebt.

Hierna loopt Jacob via Avendia de Italia (Galiano) en de boulevard (Malecón) terug naar de bus. Die Avendia de Italia is trouwens nog wel iets bijzonders, dat is namelijk de eerste weg die hij in Havana ziet die op een soort winkelstraat lijkt. Er lijken een aantal wat grotere winkels te zitten die ook nog wel wat dingetjes te koop hebben.

Terug bij de bus moet Jacob nog vijf minuutjes wachten waarna hij naar het hotel wordt gebracht. Hier gaat hij even naar de hotelkamer en net als hij vertrekt komt Gabrielle aanlopen. Terwijl Gabrielle zich even omkleedt gaat Jacob vast naar beneden waar Bart staat te wachten.

Hij neemt ons mee naar zijn huis waar we samen met Bart & Sonia niet alleen een gezellige avond hebben maar ook prima eten. Sonia weet zich inmiddels goed te redden met de dingen die ze in Cuba kan vinden aangevuld met wat ze zelf uit Mexico hebben meegenomen. We krijgen onder andere koude avocadosoep, avocadoijs en guanabanaijs, allemaal gemaakt met ingrediënten uit de eigen tuin.

Aan het eind van de avond worden we netjes bij het hotel afgeleverd waar Jacob nog even dit verhaaltje typt en Gabrielle al snel naar bed gaat, zij moet morgen weer werken. Sterker nog, het gesprek met het Cubaanse ministerie van Landbouw ging vandaag zo goed dat ze morgen een extra afspraak heeft, deze meneer neemt haar en Bart morgen mee naar een [UBPC](#), een oude opgesplitste staatsboerderij.

Donderdag 3 december 2009

Naar een UBPC en een mislukte treinreis

Gabrielle staat vandaag weer als eerste op, maar deze keer staat Jacob ook vroeg, om 7.00 uur, op. Hij wil de [trein](#), via [Hersey](#) richting [Matanzas](#) van 8.35 uur halen. Hij is van plan om in Hersey uit te stappen en daar wat door de omgeving te lopen om daarna te proberen de trein terug te nemen. Of dit allemaal gaat lukken is niet zeker en hoe laat hij weer terug zal zijn, durft Jacob ook niet te voorspellen. Volgens de Lonely Planet moet vooral de treinreis zelf erg geinig zijn.

Gabrielle en Bart moeten om 8.30 uur bij het Cubaanse ministerie van Landbouw zijn waarna ze met een ambtenaar, die ooit ambassadeur in Noord-Korea was, naar een plek net buiten de stad rijden. Daar ligt een biologische UBPC die verschillende gewassen produceert voor de lokale markt. Het bedrijf is nu een coöperatie, was vroeger een staatsboerderij, en is ooit gesteund geweest door de Europese Unie en een Duitse NGO. Rond 11.00 uur zijn ze weer terug in de stad,

net op tijd voor de volgende afspraak.

Jacob loopt om iets voor 8.00 uur het hotel uit en gaat op zoek naar een taxi. Binnen vijf minuten heeft hij een taxi gevonden die hem voor 10 CUC naar het treinstation van Casa Blanca brengt. Als hij hier om 8.30 uur aankomt, ja hij is wat laat, herkent hij het station. Gisteren was hij hier ook, sterker nog, hij heeft toen de rails zien liggen en vroeg zich toen af of hier een tram of zo zou rijden. Dat is dus (bijna) waar, hier rijdt de enige elektrische trein van Cuba.

Maar, er is nog iets veel belangrijker dat hem opvalt, er is helemaal geen trein en er zijn ook vrijwel geen mensen, oeps, dat is niet goed, zou hij te laat zijn? Hij loopt naar een gebouwtje waar een loket in zou kunnen zitten. Daar hangt een A4'tje met de treintijden. Grrr, ze hebben de tijden veranderd, er rijden sinds augustus geen vijf maar nog maar drie treinen per dag. En natuurlijk is de trein die hij wilde nemen opgeheven.

Tja, wat nu? Nog een dag door de stad lopen, daar heeft hij geen zin in. Hij kijkt even op zijn kaartje met de tijden van gratis bussen van het hotel, de eerste bus terug gaat pas om 12.30 uur. Nou dan eerst maar met de veerboot naar de overkant. Net als gisteren moet hij ook vandaag weer flink wachten, dit geeft hem niet alleen de tijd om te bedenken dat hij wel even bij het echte station wil gaan kijken, maar ook de tijd om de prijs van de veerboot te testen.

Hij vermoedt namelijk dat 1 CUC veel te veel is, maar dat men gewoon 1 zegt omdat dit lekker makkelijk is. Dus zoekt hij in zijn portemonnaie muntjes voor 0,50 CUC op. Wanneer hij de boot op wil lopen, steekt de man die het geld aanneemt één vinger omhoog, maar wanneer Jacob hem 0,50 CUC geeft mag hij gewoon doorlopen. Weer wat geleerd, en misschien kan het ook wel voor 0,10 CUC.

Terwijl Jacob richting het treinstation loopt ziet hij nog een behoorlijk haveloos havengebouw waar iets te doen lijkt te zijn. Er hangt een bord waarop "Antiguos Almacenes del tabaco y la madera", staat en er zit iets van een bewaker of zo. Het ziet er allemaal zo erg als vergane glorie uit dat Jacob niet eens gaat kijken of het gratis is.

Iets verderop is een opgeknapt havengebouw en daar is meer te doen en mag hij gratis naar binnen. Een andere vrouw mag van de bewakers niet naar binnen, zou dit alleen voor toeristen / buitenlanders zijn? Hoe dan ook, binnen staan allemaal kleine hokjes waarvan de helft (nog) dicht zit. Het lijkt erop dat dit een soort souvenirmarkt is zoals je die in zoveel landen, behalve Cuba, bij alle grote toeristische attracties tegenkomt. Geinig om te zien.

Hierna komt hij bij het centraal station van Havana. Ook bij dit station is het (erg) rustig, geen aankomende of vertrekkende treinen te zien. Ook een informatiebord ziet Jacob zo 1-2-3 niet hangen. Wel ziet hij wat A4'tjes wat op hem de indruk maakt dat het [Cubaanse treinsysteem](#) een erg flexibel systeem is waar de gemiddelde Nederlandse forens knettergek van zou worden. Aan de zijkant van het station is men trouwens bezig om wat oude (of replica's van oude) [stoomlocomotieven](#) in een park te zetten. Dit moet vast het spoorwegmuseum van Cuba worden.

Nu loopt Jacob weer terug richting het opgeknapte deel van het centrum van Havana. Eerst denkt hij er wat te gaan drinken, maar omdat hij daarna nog steeds meer dan twee uur moet wachten voordat de gratis bus vertrekt, besluit hij toch maar meteen een taxi richting het hotel te nemen. Deze keer heeft hij een taxi met een meter en omdat de chauffeur, natuurlijk, geen wisselgeld heeft wordt de 9,70 CUC die het deze keer zou kosten, gewoon 10 CUC en dus is rijden op de meter zeker niet goedkoper dan onderhandelen.

Nu koopt hij bij het supermarktje aan de overkant van de weg eerst een fles lokale cola en bij het business centrum van het hotel een nieuwe kaart voor een uur internet (= 8 CUC). Het is traag en duur, maar beter dan niets.

Terug op de hotelkamer gebruikt hij een deel van onze internettoegang waarna hij de rest van de

middag spendeert aan het bekijken van foto's, lunchen, typen en het lezen van een oude Volkskrant die we een week geleden, toen we nog thuis in Mexico waren, op de kop hebben getikt.

Rond 17.30 uur is Gabrielle terug na een dag van afspraken met diverse NGO's en de Europese Commissie. Samen met het bezoek aan de UBPC begint ze met Bart een beetje een beeld te krijgen van de mogelijkheden tot samenwerking. Dit lijkt overigens meer op ontwikkelingssamenwerking dan op zakendoen, vooral omdat de Cubanen aan alles gebrek hebben, van touw, prikkeldraad en banden tot (natuurlijk) geld.

Om even na 18.00 uur gaan we eten zodat we de bus van 20.00 uur naar de stad kunnen halen. Dit omdat we naar Fortaleze de la Cabaña willen want daar wordt iedere avond om 21.00 uur een kanon afgeschoten, een oude traditie die vroeger aangaf dat de poorten van de stad dicht gingen. Dit is een aardig showtje met wat mannen in pakjes, een schreeuwende commandant en een flinke knal.

Helaas lukt het deze keer niet om gratis binnen te komen, nu moeten we 8 CUC per persoon betalen. Trouwens, vanaf 18.00 uur is de ingang 2 CUC duurder dan voor 18.00 uur en Cubanen betalen "slechts" 7 pesos, dus ongeveer 4% van wat buitenlanders moeten betalen.

Als de voorstelling is afgelopen, lopen we nog een klein rondje over / door het fort waarna we terug gaan naar onze bus die ons netjes terugbrengt in ons hotel. Onderweg zien we trouwens nog meer spektakel, ondanks dat het vrij rustig weer is, er zijn geen bijzondere golven op zee, klotst de zee zo hard tegen de zijkant de boulevard dat het water op de stoep van de boulevard terecht komt. We zijn benieuwd hoe dit er uit ziet als het iets minder rustig weer is.

Terug in het hotel kijken we nog even naar de BBC, we hebben ook CNN, HBO en CCTV op onze TV gevonden, en gaan daarna naar bed, we moeten morgen vroeg op.

Vrijdag 4 december 2009

Een (te) lange dag naar het platteland van Cuba

Vandaag staan we allebei vroeg op zodat we om 7.00 uur aan het ontbijt zitten. Even later stappen we bij drie Cubanen in een enorme Toyota Landcruiser en samen met Bart gaan we nog een Cubaan ophalen. Hij gaat ons wat dingen van zijn project in de provincie Pinar del Río laten zien.

Tegen 9.45 uur zijn we op de plaats van bestemming waar we de voorzitter van een lokale boerenvereniging, of zo, ontmoeten. Het verhaal gaat over wat ze zoal te kort komen, onder andere potten en flessen om conserven in te doen. Dit geeft een redelijk inzicht in de problemen die deze mensen dagelijks moeten overwinnen.

Hierna gaan we naar de "Facultad Agropecuaria de Montaña". Zij noemen zichzelf universiteit en het doet ons erg denken aan onze [stage in Gödöllő, Hongarije](#), in 1992, waar studenten onder andere op stage gingen bij boeren in België. Dit doet natuurlijk niets af aan de goede bedoelingen van de studenten die we hier ontmoeten.

Vervolgens hebben we ons laatste bezoek, de voorzitter van de lokale coöperatie. Zij heeft ongeveer hetzelfde verhaal als de voorzitter van de vereniging, die we vandaag als eerste ontmoetten.

Na een heel aardig gesprek krijgen we een perfecte lunch aangeboden, konijn, bruine rijst met bruine bonen, zoete en "gewone" aardappels, cassave die deze keer een stuk lekker is dan de cassave die we wel eens in Indonesië en Vietnam hebben gegeten en iets zoets van fruit toe. Het is trouwens wel opvallend dat deze mensen wel stroom maar geen stromend water hebben. Al

het water van deze mensen zit in twee tankjes op een ossenwagen. Als het water op is moeten ze een eindje verderop water gaan halen.

Als wij klaar zijn met eten gaat de volgende groep met onder andere onze chauffeur aan tafel en begint voor ons min of meer het wachten totdat we terug gaan naar Havana. Als de chauffeur het eten op heeft bedanken we iedereen voor het eten, de ontvangst etc. en rijden we terug naar het eerste huis / boerderijtje waar we vandaag waren.

Hier moeten we nog dik anderhalf uur wachten voordat we eindelijk vertrekken naar Havana. Deze keer voelen we aan de lijve, maar gelukkig nog niet zo erg als vele Cubanen dat dagelijks doen, hoe het openbaar vervoer in Cuba niet werkt.

Op de snelweg zie je gemiddeld meer lifters dan auto's. Bussen zie je er wel, maar je ziet er net zoveel fietsers. Daarnaast zijn veel bussen omgebouwde vrachtwagens, of gewoon vrachtwagens waar mensen in zitten. Nu we dit vandaag zien en na de ervaringen van gisteren van Jacob met de trein, zijn wij van mening dat het openbaar vervoer in Cuba wel bestaat, maar eigenlijk volledig niet werkt.

Hoe wij hier iets van merken, nou, vanochtend reden er twee mensen met ons mee vanuit Havana en nu moesten we wachten want er moet iemand weggebracht worden en ondertussen worden er twee andere mensen opgehaald. Dus op de terugweg zitten we met acht mensen in de Toyota Landcruiser, en aangezien Gabrielle en Bart de belangrijkste gasten zijn, mogen zij samen op de lekker "ruime" achterbank, met hun knieën in hun nek.

De snelweg ziet er op de terugweg ongeveer hetzelfde uit als op de heenweg, voetgangers, heel veel lifters, hier en daar een bus, een enkele vrachtwagens, wat fietsers, twee wielrenners, iemand op skeelers, een ossenkar, een paar keer een paard met wagen, een zootje voetgangers en ook nog enkele gewone auto's.

Om iets voor 17.30 uur zijn we terug bij ons hotel. Het was een erg interessante dag, alleen wel jammer dat we behalve de vier uur in de auto, ook nog twee uur gewoon hebben moeten wachten. Maar ja, we hebben wel een aantal erg interessante dingen gehoord en gezien en we weten nu ook voor als we morgen met een huurauto op stap gaan, er maar heel weinig verkeersborden in Cuba staan.

Nadat we afscheid hebben genomen van onze Cubaanse contactpersoon, zijn chauffeur en onze medepassagiers, nemen we ook afscheid van Bart en gaan we naar onze kamer. We zijn redelijk gaar.

We willen nog even naar de supermarkt aan de overkant van de weg, maar als we daar aankomen blijkt die al dicht te zitten. Hierna lopen we naar een van de redelijk goede restaurants van ons hotel.

Hier eten we op ons gemak waarna we terug gaan naar onze kamer om wat tv te kijken, onze spullen vast wat in te pakken en lekker op tijd naar bed te gaan. Morgen willen we met een huurauto naar Viñales, in de buurt van waar we vandaag ook geweest zijn, om daar een nachtje door te brengen. We zijn benieuwd of dit gaat lukken.

Zaterdag 5 december 2009

Met de auto van Havana naar Viñales

We willen vandaag een auto huren en naar Viñales, dat op de [Werelderfgoedlijst van Unesco](#) staat, rijden en daar blijven slapen. Omdat we gisteren in dezelfde omgeving zijn geweest weten we de weg een beetje en weten we ook dat we er ongeveer 2,5 uur over zullen doen.

Tegen 8.00 uur zitten we aan het ontbijt en na het ontbijt lopen we naar de parkeerplaats waar Jacob donderdag een mannetje heeft gesproken, volgens Jacob moet je daar voor 85 CUC voor drie dagen een auto kunnen huren. Als we er aankomen, blijken we hier niet te kunnen betalen, dat moeten we bij een kantoortje in het Panorama Hotel, dat iets verder op ligt, doen. Bij dit kantoortje zegt de meneer dat hij op dit moment geen auto's heeft maar dat er nog wel auto's terug moeten komen.

Dit wordt het niet en dus kijken we of hier nog een andere autoverhuur zit, die vinden we niet en dus gaan we terug naar ons eigen, Meliá Habana, hotel. Daar zit voor de verandering wel iemand achter het bureau van de autoverhuur. Hij wil ons wel een auto verhuren, dat kost, inclusief een tank benzine, 270 CUC voor twee dagen, we krijgen dan wel een iets grotere auto. Oeps, die 85 CUC die Jacob gehoord had was kennelijk niet voor drie dagen, maar per dag.

Echter, er is een nog groter probleem, we moeten de huur contant betalen en zoveel contant geld hebben we niet. En we hebben nog steeds geen geldautomaat gevonden die ons geld wil geven. Volgens deze man moet het mogelijk zijn om in het hotel naast het onze geld te krijgen. Dus lopen we daar maar heen. Helaas zien we daar geen geldautomaat, wel een wisselkantoortje maar geen bank. Dus lopen we even verder naar het Panorama Hotel omdat we daar wel een geldautomaat hebben gezien. Maar zoals we al verwacht hadden wil die ons geen geld geven. En ook de mevrouw van het wisselkantoor wil dat niet, net als bij de autoverhuur in ons hotel werkt haar apparaat voor creditcards niet. Wij vermoeden zoiets als een nationale storting en beginnen te vermoeden dat het vandaag niet gaat lukken om een auto huren.

Enigszins gelaten lopen we terug naar ons hotel. Bart bellen om geld gaat ons net iets te ver, dus proberen we aan de balie of zij ons 200 CUC willen geven en dat dan op de rekening van onze kamer willen bijschrijven. Dat willen ze, zoals we al verwacht hadden, niet. Volgens de mevrouw achter de balie is er echter aan de overkant van de straat wel een bank waar we geld zouden moeten kunnen krijgen.

Nou dan gaan we dat maar proberen, maar we hebben er geen vertrouwen in. Eerst zien we een geldautomaat, maar die ziet er net zo uit als de zes die we deze week al geprobeerd hebben en dus proberen we deze niet eens. Verder lopen we een rondje en zien geen bank. Maar net voordat we terug naar ons hotel willen gaan zien we wel het zoveelste kantoortje van een autoverhuur. Laten we dat dan maar proberen.

En verrek, de mevrouw die ons helpt zit wel de helft van de tijd met haar ook aanwezige vriendin te kletsen, maar heeft wel een auto en ze accepteert ook onze creditcard. Dus een minuut of 20 later en 240 CUC, die als \$266 (€ 182) wordt afgeschreven van onze creditcard, later hebben wij voor twee dagen een auto, volledig verzekerd en met een volle tank die we leeg mogen terugbrengen. Het kost wat moeite en veel geld, maar nu hebben we ook wat.

Inmiddels is het wel 10.00 uur geweest en gaan we onze spullen halen, checken we uit, kopen we nog even een fles water en rond 10.45 uur gaan we dan eindelijk op weg richting Viñales. Onderweg zien we niet alleen dezelfde taferelen als gisteren, vandaan krijgen we ook een paar enorm heftige regenbuien op ons dak, zo erg dat je niet alleen in de sporen last hebt van aquaplaning. Er zijn echter mensen die het nog slechter getroffen hebben zoals enkele motorrijders, met zijspan, en de mensen in de open vrachtwagens die dienst doen als bus.

Ondanks dat de bewegwijzering minimaal is, is deze net voldoende om ons zonder problemen naar Viñales te brengen. Daar stoppen we even na 13.00 uur bij het informatiecentrum. Hier hebben ze echter alleen wat algemene informatieborden over "Valle de Viñales", een gebied met karstgebergte dat ons aan [Guilin / Yangshuo \(China\)](#) doet denken. Verder hangen er wel twee posters met mogelijke wandeling die je kunt doen, maar folders of zo hebben ze niet en het meisje bij de deur zegt dat je alleen met een gids kunt wandelen en dat ze die voor 10 CUC per persoon

wel kan regelen.

Wij hebben het snel gezien en gaan op zoek naar ons hotel. Dat valt nog niet mee, het staat nergens aangegeven en we hadden er volgens ons kaartje in de Lonely Planet al langs gekomen moeten zijn. Dus als we in het dorp zijn, rijden we terug en dan zie we het hotel "Los Jazmines" op de berg liggen, hierdoor vinden we het nu wel.

We checken in, 70 CUC voor een kamer inclusief ontbijt voor één nacht, en worden naar onze kamer gebracht. Vanaf ons balkon hebben we echt een perfect uitzicht op de vallei, beter kan waarschijnlijk niet.

We laten ons spullen op onze kamer en gaan naar het dorp om te lunchen. Dat valt nog niet mee, het restaurant waar we terecht komen heeft een handgeschreven kaart met vier gerechten waarvan er eentje uitverkocht is. We bestellen er op de gok twee en krijgen een bord met zes worstjes en wat plakken gebakken cassave en een bord met wat plakken gebakken vlees en dezelfde plakken gebakken cassave. We zien echter ook iemand die een wit bolletje heeft, dat willen wij ook! Dat kan, en met twee witte bolletjes erbij hebben we een redelijke lunch.

Na de lunch, het is inmiddels 14.45 uur en gaan regenen, lopen we een klein rondje door het centrum. We zien een kioskje dat het postkantoor blijkt te zijn, een vervallen kerk en verder is er eigenlijk niet zo veel te zien.

Hierna rijden we naar "Cueva de Indio", één van de grotten in deze omgeving. Daar mogen we voor 5 CUC per persoon in. De eerste helft loop je, zonder gids of zo, door de grot en de tweede helft gaat per boot. Al met al is dit wel aardig, al is de grot niet bijzonder. We zijn hier ongeveer drie kwartier.

Nu gaan we op zoek naar de "[Mural de la Prehistoria / Mogote Dos Hermanas](#)". Die vinden we iets minder makkelijk maar uiteindelijk ook. Borden ontbreken maar we nemen gewoon de enige afslag met een goed geasfalteerd wegdek, het is immers een toeristische attractie is onze redenering. De toegang tot deze muurtekening uit de jaren '60 blijkt 1 CUC per persoon te kosten, maar omdat je het vanaf de weg ook prima kunt zien vinden we het dat niet waard.

Zo, nu hebben we de meeste grote toeristische attracties hier gezien en willen we wel even naar buiten. Daarom parkeren we onze auto op een parkeerplaats bij iets wat een Cubaanse versie van Center Parcs lijkt. Vervolgens wandelen we drie kwartier een rondje over de onverharde weggetjes en paadjes in deze omgeving.

De regen van vandaag is echter een slechte combinatie met de kleigrond hier waardoor de paden niet erg begaanbaar zijn op lage schoenen en langzaam maar zeker worden onze schoenen steeds zwaarder. Op de terugweg ontdekken we trouwens dat je heel eenvoudig om het hek bij de ingang van "Mural de la Prehistoria / Mogote Dos Hermanas" heen kan. Wij lopen op deze plek een paar meter het terrein op om zo nog een foto van de tekening te maken.

Terug bij de auto zien we voor de zoveelste keer een paar Cubanen staan die een lift willen. Deze keer besluiten we ze mee te nemen. Nadat we het mannetje dat de parkeerplaats voor ons heeft geopend een paar centjes hebben gegeven rijden we met onze lifters terug naar het dorp en vervolgens met z'n tweeën naar ons hotel.

Rond 17.45 uur zijn we terug, het is inmiddels bijna donker en het begint prompt weer te regenen. Het valt ons nu op dat er zonneboilers op het dak van ons hotel staan. Daarom besluit Gabriëlle meteen een, lauwe, douche te nemen. De kans dat er morgenochtend heet water is, lijkt ons klein. Hierna gaan we naar de bar om wat te drinken, de cappuccino smaakt prima al is het schuim al ingestort als we koffie krijgen. Verder proberen we internet toegang te krijgen, maar dat lukt helaas niet. Vervolgens gaan we eten in het restaurant van het hotel, dit gaat niet alleen heel snel, maar

vergeleken met de lunch van vanmiddag eten we voortreffelijk en het kost niet veel, 15,45 CUC.

We zijn trouwens niet de enige Nederlanders in het hotel, er is een Nederlands reisgezelschap en nog een ander stel Nederlanders. Sowieso zit het hotel aardig vol en lijkt het verhaal van vanmiddag tijdens het inchecken te kloppen, ze zeiden toen dat we mazzel hadden dat er een kamer vrij was. Zo raar is dit ook weer niet, het hotel is gelegen op z'n beetje de plek met het beste uitzicht op het karstgebergte. Ook het zwembad ziet er, als het warm weer zou zijn, erg aantrekkelijk uit. Het is ook duidelijk dat het hotel vooral buitenlanders aantrekt, de hele parkeerplaats staat vol met huurauto's, te herkennen aan de rode nummerplaten, en enkele touringcars.

Tot slot van de avond kijken we nog even TV waarna we lekker gaan slapen, deze keer met het raam open. Het heeft vanavond een hele poos erg hard staan waaien, maar dat is nu minder en wellicht zorgt deze wind er voor dat het morgen, veel, mooier weer wordt dan vandaag.

Zondag 6 december 2009

Via een alternatieve route van Viñales terug naar Havana

Als we vanochtend opstaan ziet het weer er heel anders uit dan gisteren, de zon schijnt lekker. Als we in de eetzaal komen hebben we nog meer mazzel, de tafel met het beste uitzicht op het omliggende karstgebergte is nog niet bezet. Aan deze tafel eten we een heel aardig ontbijt.

Om iets voor 9.00 uur zitten we in de auto. Een ijverig mannetje heeft alle auto's op de parkeerplaats gewassen. Onze huurauto had hij best mogen overslaan maar het getuigt wel van ondernemerszin en het levert hem weer wat geld op.

Omdat het wandelen hier over behoorlijk modderige paden gaat en de schoenen die we bij ons hebben daar niet echt geschikt voor zijn, hebben we besloten om op gemak richting huis te rijden.

Maar eerst gaan we nog even kijken bij La Casa del Veguero dat volgens de Lonely Planet een "fully operating tabacco drying house" heeft. Wat ons betreft is dit een restaurant met een souvenirwinkeltje en een schuur waar tabaksbladen te drogen hangen. Dat van die schuur weten we niet zeker, we zijn wat aan de vroege kant en er is niemand die ons een rondleiding aanbiedt, en we vragen er ook niet naar, en informatieborden of zo zien we ook niet. Maar er staat wel een schuur en gisteren hebben we vanaf de weg gezien dat hier bussen komen en dat er dan mensen in de schuur gaan kijken. Binnen 10 minuten zitten we weer in de auto.

Omdat we niet precies weten wat we onderweg tegenkomen tanken we nog even wat benzine zodat we vrijwel zeker weten dat we Havana zullen halen. Hierna rijden we richting La Palma dat op een bord in Viñales staat aangegeven. Dit is meteen één van de ongeveer drie wegbewijzingsborden die we vandaag zien.

Deze ochtend rijden we door wat dorpjes en veel langs velden. Het valt ons weer op dat de landbouw hier behoorlijk kleinschalig is en dat veel grond er braak / onbenut bij ligt.

Het eerste stuk, ongeveer van Viñales tot La Palma, is het interessantste. De omgeving is hier het groenst en het leven het bizarst. We komen enorm veel vrachtwagens volgeladen met mensen tegen en zien hier en daar nog wat karstbergen.

We willen eigenlijk via [Las Terrazas](#) rijden. Op de snelweg stond dit gisteren relatief goed aangegeven. Vandaag zien we echter helemaal geen borden met Las Terrazas en omdat de weg die we min of meer volgen er niet langskomt, missen we de afslag en komen wij er ook niet.

Wel hebben we nog iets van een akkefietje in een dorpje ongeveer halverwege tussen Bahía Honda en Cabañas. Daar is een groep van een man of 10 een geul in het asfalt aan het hakken en dus moeten wij even stoppen. Ze zijn nog maar net begonnen dus in principe kunnen wij er gewoon overheen rijden, maar dan moeten ze wel even aan de kant gaan.

We staan nog niet stil of er wordt al op Jacob zijn raampje geklopt, of we een vrouw en een kind mee willen nemen. Hmmm, liever niet en we zeggen we dat we naar Las Terrazas willen. Deze man weet ons te melden dat we dan terug moeten of via Cabañas moeten rijden.

Het geheel overziend besluiten we de lifters maar mee te nemen, maar niet voordat we al onze spullen in onze kofferbak hebben gedaan, je moet de kat niet op het spek binden. *Later horen we van Bart dat "gestolen door lifters" één van de belangrijkste redenen is waarom Nederlanders in Cuba hun paspoort kwijtraken.*

Als we in Cabañas zijn besluiten we om niet richting Las Terrazas rijden, we zien geen borden hoe dat zou moeten en hebben de indruk dat we anders wel eens te laat terug in Havana zouden kunnen zijn. We rijden richting de snelweg waar onze lifters uitstappen. Waar ze precies heen willen is ons niet duidelijk, maar we hebben ook niet geprobeerd om daar achter te komen.

Voor de rest verloopt onze reis zonder problemen al is het oprijden van de snelweg nog wel even een gok omdat er niet aangegeven is wat de oprit en wat de afrit is. Bij het afrijden van de snelweg ontdekken we te laat dat er twee afslagen zijn, eentje voor als je onderaan de afrit rechtsaf wilt en eentje voor als je linksaf wilt. Het is dus een echt klaverblad, maar dan zonder fatsoenlijke verkeersborden. Wij nemen de eerste, en dus de verkeerde afrit. Maar met enige creativiteit is het geen probleem om onderaan de afrit toch linksaf, in plaats van rechtsaf, te slaan.

Om iets voor 13.00 uur parkeren we onze auto bij het Meliá Habana Hotel waar we om 15.00 uur met Bart & Sonia hebben afgesproken. We gaan naar een restaurant dat we kennen en bestellen daar een lekker broodje als lunch. Vervolgens gebruiken we het half uur internetverbinding dat we nog hebben.

Tegen 14.30 uur halen we onze spullen uit de auto waarna Jacob hem aan de overkant van de straat gaat inleveren. Dit gaat zonder problemen, als je tenminste het contract meeneemt, en om iets voor 15.00 vertrekken we richting de lobby waar Bart & Sonia al op ons zitten te wachten.

Bart & Sonia brengen ons naar het vliegveld waar we afscheid van hen nemen en hen hartelijk bedanken voor alle goede zorgen. Het inchecken etc. verloopt allemaal zonder problemen zodat we ruim op tijd zijn voor ons vliegtuig dat om 17.50 uur vertrekt.

Conclusies / tips

Eind november, begin december 2009 zijn we voor het eerst in ons leven naar Cuba geweest. Dit was een bijzondere ervaring. Hieronder vind je een korte samenvatting van onze ervaringen inclusief enkele tips.

Geld / pinnen

Geld is een groot issue in Cuba. Het is voor zover wij weten onmogelijk om geld te pinnen. We hebben een stuk of zes geldautomaten geprobeerd, maar niet eentje gaf geld op onze bankpas of op onze creditcard. De beste manier om aan Cubaans geld te komen is een flinke zak euro's (of dollars of Mexicaanse Pesos) meenemen en die in je hotel of in een wisselkantoor of bank te wisselen.

Verder zijn er twee geld systemen dat van CUC's, voor buitenlanders/ toeristen en de pesos voor de Cubanen zelf. Het schijnt dat je CUC's (legaal ??) kunt wisselen voor pesos (1 CUC voor 24 pesos), maar de gemiddelde toerist heeft daar niets aan want die komt alleen maar op plaatsen

waar hij / zij met CUC's moet betalen.

Verder schijnen er handige handelaren te zijn die je een goede wisselkoers geven voor je euro's, maar dan geen CUC's maar pesos geven waarvan er geen $\pm 1,3$ maar meer dan 30 in een euro gaan.

Eten en slapen

Cuba is een land waar niets, behalve vrije tijd en zon, overdadig aanwezig is. Dit merk je ook aan de beschikbaarheid van (lekker) eten. Regelmatig hebben we meegemaakt dat gerechten die op de menukaart stonden uitverkocht waren. Het eten dat wij gegeten hebben was over het algemeen redelijk maar voor echt lekker eten moet je wat ons betreft niet in Cuba zijn. Overigens hebben we de indruk dat er wel genoeg eten is en niemand honger hoeft te leiden.

Ten aanzien van het slapen geldt dat wij alleen in twee erg op westerse toeristen ingestelde hotels hebben gezeten. Dit was behoorlijk goed, maar niet heel bijzonder.

Cubaanse live muziek

Ja, ze zijn er echt, die Cubaanse live bandjes. Sterker nog, je ziet ze overal waar toeristen komen. Zelfs in onze ontbijtzaal stonden iedere ochtend twee mannen muziek te maken.

Bedelen

Echte bedelaars hebben we heel weinig gezien, maar des te meer mensen die vragen of je iets extra's voor ze hebt. Dit kunnen dames zijn die even poseren voor een leuke foto maar ook bewakers die je de weg vertellen. Wij hebben zelden iets gegeven en dat gebeurt hier kennelijk vaak want niemand wordt boos als je niets geeft.

(Openbaar) vervoer

We hebben geen ervaringen met het openbaar vervoer. Niet dat we het niet geprobeerd hebben, maar het is gewoon niet gelukt. En dat zegt wat ons betreft genoeg over de staat waarin het openbaar vervoer in Cuba zich bevindt. Het kan zijn dat de langeafstandsbussen van Viazul een uitzondering zijn, maar die hebben we niet geprobeerd en daar weten we dus niet van.

Als je alle tijd hebt en je houdt van een uitdaging dan is het wellicht een optie, maar wat ons betreft is het huren van een auto de beste, maar meteen ook een vreselijk dure, oplossing. Als je genoeg (contant) geld hebt is het redelijk eenvoudig een auto te huren. Houdt er hierbij wel rekening mee dat de wegbewijzing in Cuba zeer matig is en je dus vrijwel altijd zult moeten zoeken als je ergens heen wilt.

De attracties

Voor zover wij hebben kunnen zien zijn er twee belangrijke redenen waarvoor toeristen naar Cuba komen, het strand en Havana. Over het strand weten we niet veel, maar Havana is echt een erg leuke stad. Doordat Cuba de afgelopen 50 jaar min of meer stil heeft gestaan zie je nog heel veel mooie oude gebouwen die men volop aan het opknappen is.

Voor de rest zijn er uiteraard wel wat meer dingen te zien, maar voor zover wij kunnen beoordelen zijn dit vooral dingen in de categorie "wel aardig" en is er heel weinig in de categorie "erg leuk". Ons uitje naar Viñales was leuk, maar buiten het uitzicht vanaf ons hotel hebben we niet echt iets bijzonders gezien. Dit wordt wat ons betreft ondersteund doordat alle (dag)excursies die naar dit gebied gaan ongeveer hetzelfde doen als wat wij gedaan hebben waarbij de rotstekening uit de jaren '60 regelmatig als één van de hoogtepunten wordt genoemd.

Het weer

De dag dat we aankwamen zaten we rond 19.00 uur op een terrasje en Sonia had het toen koud. Wij zaten daar op een T-shirt. Jacob heeft de hele week op zijn korte broek gelopen. Oftewel het was gewoon lekker weer, niet al te heet, maar zeker niet koud of zo. Wel hebben we enkele enorme regenbuien gehad.

In het algemeen schijnt het weer in de zomer in Cuba erg warm te zijn waardoor het weer er in de winter voor de gemiddelde Nederlander wat aangener (= minder heet) is.

Websites

Mocht je interesse hebben om ook naar Cuba te gaan dan heb je misschien iets aan deze websites:

- [De Cubaanse ambassade in Nederland](#)
- www.cubatravel.cu (de officiële website voor toeristen van het Cubaanse ministerie van Toerisme, is ook Engelstalig, maar werkt niet goed)
- [Het officiële toerisme bureau van Cuba in Canada](#) (de enige goed werkende officiële Engelstalige toerisme site die we gevonden hebben)
- [Een Cubaans reisbureau dat onder andere excursies verkoopt](#)
- [Een redelijk website met info over wat er waar te doen is](#)
- [Viazul, lange afstandsbussen](#)
- [Cubacar, autoverhuur](#)
- [De Tropicana Cabaretshow](#)
- [Een Belgische solidariteitsorganisatie met Cuba](#)

Algemene indruk

Het was een erg interessante reis, vooral om we zo zelf een beetje konden zien hoe het dagelijks leven er in Cuba uitziet. Maar als je niet van op het strand liggen houdt is het een uitdaging om in Cuba een leuke vakantie van langer dan een week te hebben.

Gabrielle Nuijstens-Vaarkamp & Jacob Vaarkamp
www.javaganu.net